

POSTANOWIENIE

Dnia 16 lutego 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Motuk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Siwek

SSN Igor Zgoliński

Protokolant Patrycja Kotlarska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Jolanty Rucińskiej

w sprawie **R. S., R. A., P. S., P. T.**

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 16 lutego 2022 r.,

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego - na niekorzyść

od postanowienia Sądu Okręgowego w K.

z dnia 23 lipca 2020 r., sygn. akt IV Kz (...)

utrzymującego w mocy postanowienie Sądu Rejonowego w K.

z dnia 26 maja 2020 r., sygn. akt II K (...),

**uchyla zaskarżone postanowienie w części utrzymującej w mocy
pkt II postanowienia Sądu Rejonowego w K. dotyczący
obciążenia oskarżyciela subsydiarnego kosztami postępowania i
w tym zakresie sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w K. do
ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy postanowieniem z dnia 26 maja 2020 r. na podstawie art. 17 § 1 pkt. 2 k.p.k., art. 339 § 3 pkt. 1 k.p.k. i art. 340 k.p.k. umorzył postępowanie prowadzone przeciwko R. S., R. A., P. S., P. T. o przestępstwa z art. 231 par 1 k.k. zarzucone im na skutek subsydiarnego aktu oskarżenia. Nadto na zasadzie art. 632

pkt. 1 k.p.k. i art. 640 k.p.k. stwierdził, że koszty postępowania ponosi oskarżyciel subsydiarny.

Na powyższe postanowienie zażalenie złożył oskarżyciel subsydiarny K. J. podnosząc w nim m.in., iż „domaga się rzetelnego wyjaśnienia, dlaczego kompetentne organy państwowe wydają w tym samym przedmiocie w tej samej sprawie sprzeczne sobie stanowiska, próbując obciążyć stronę kosztami postępowania, a co za tym idzie – w ramach daleko idącej ostrożności procesowej, wniósł o obciążenie kosztami postępowania Skarb Państwa na zasadzie art. 632 pkt 2 k.p.k. i art. 632b k.p.k. lub 63 a k.p.k.”.

Sąd Okręgowy w K. po rozpoznaniu zażalenia oskarżyciela subsydiarnego postanowieniem z dnia 23 lipca 2020 r. zaskarżone postanowienie utrzymał w mocy.

Postanowienie sądu odwoławczego zaskarżył w drodze kasacji Prokurator Generalny, w zakresie zawartego w nim w pkt II rozstrzygnięcia o utrzymaniu w mocy orzeczenia sądu I instancji o kosztach postępowania. Zaskarżonemu postanowieniu zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 433 § 2 k.p.k. i art. 98 § 1 k.p.k. w zw. z art. 94 § 1 pkt 5 k.p.k. i w zw. z art. 458 k.p.k. oraz art. 632 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 640 § 1 k.p.k. w zw. z art. 55 § 4 k.p.k., polegające na zaniechaniu dokonania przez sąd okręgowy rzetelnej kontroli odwoławczej zainicjowanej zażaleniem oskarżyciela posiłkowego K. J. z dnia 3 czerwca 2020 r., w części dotyczącej podniesionego w środku odwoławczym zarzutu obrazy przepisu prawa procesowego - art. 632 pkt 2 k.p.k. i związanego z nim wniosku, co skutkowało wydaniem przez Sąd Okręgowy niezasadnego orzeczenia utrzymującego w mocy w całości zaskarżone postanowienie, w wyniku akceptacji błędnego poglądu wyrażonego przez Sąd Rejonowy, iż w sytuacji przystąpienia przez prokuratora do sprawy wszczętej na podstawie aktu oskarżenia wniesionego przez oskarżyciela posiłkowego, w przypadku umorzenia postępowania jego koszty ponosi oskarżyciel posiłkowy, który wniósł subsydiarny akt oskarżenia, podczas gdy należyta ocena podniesionego w zażaleniu oskarżyciela posiłkowego zarzutu obrazy prawa procesowego art. 632 pkt 2 k.p.k. odczytywanego w powiązaniu z treścią art. 55 § 4

k.p.k. w brzmieniu obowiązującym od dnia 15 kwietnia 2016 r., winna prowadzić Sąd *ad quem* do konstatacji, iż sąd rejonowy obciążając oskarżyciela posiłkowego K. J. w pkt II części dyspozytywnej postanowienia kosztami postępowania, w sprawie do której przystąpił prokurator, a tym samym toczyło się ono od tego momentu z oskarżenia publicznego, dopuścił się obrazy prawa procesowego, a tym samym do wniosku o konieczności wydania w tym zakresie orzeczenia reformatoryjnego, przy czym postanowienie sądu odwoławczego w pisemnej części motywacyjnej, nie czyni zadość wymogom stawianym treścią przepisu art. 98 § 1 k.p.k. w zw. z art. 94 § 1 pkt 5 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k., gdyż nie uzasadnia zajętego stanowiska dotyczącego braku podstaw do uwzględnienia w tym zakresie zażalenia oskarżyciela posiłkowego.

W oparciu o przytoczony wyżej zarzut, skarżący wniósł o uchylenie postanowienia Sądu Okręgowego w K. w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie temuż sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego jest zasadna.

Trafny jest zarzut skarżącego, iż sąd *ad quem* – jak wynika z analizy uzasadnienia zaskarżonego postanowienia – nie rozpoznał podniesionego w zażaleniu przez oskarżyciela subsydiarnego zarzutu obrazy art. 632 pkt 2 k.p.k., polegającego na błędnym obciążeniu go przez sąd I instancji kosztami postępowania. Wprawdzie zarzut oskarżyciela subsydiarnego w tym przedmiocie został sformułowany w lapidarny sposób. Jednakże został on należycie uargumentowany w uzasadnieniu zażalenia, w którym skarżący podniósł m.in., iż „prokuratura złożyła wniosek o umorzenie wszczętego z mocy art. 55 § 1 k.p.k. postępowania *ad personam* przeciwko czterem oskarżonym strażnikom miejskim, działając tym samym na podstawie art. 55 § 4 k.p.k. Nadto prokuratura skutecznie wniosła o uchylenie postanowienia z dnia 5 listopada 2019 r. Stwierdzić należy wysoką aktywność prokuratury w postępowaniu. W świetle literatury prawnej przyjąć należy, iż prokurator wstąpił do wszczętego postępowania w charakterze strażnika praworządności (interesu publicznego), podejmując działania defensywne

na rzecz oskarżonych (...) Wobec powyższego koszty procesu ponosi Skarb Państwa.”

Do podniesionego przez oskarżyciela subsydiarnego zarzutu, jak i powołanej przez niego argumentacji w ogóle nie odniósł się sąd okręgowy, rażąco naruszając w ten sposób przepis art. 433 § 2 k.p.k., zobowiązujący sąd odwoławczy do rozważenia wszystkich wniosków i zarzutów wskazanych w środku odwoławczym.

Stwierdzone uchybienie sądu odwoławczego niewątpliwie miało wpływ na treść zaskarżonego postanowienia w zakresie kosztów postępowania, albowiem skutkowało utrzymaniem w mocy błędnego rozstrzygnięcia sądu I instancji o obciążeniu oskarżyciela subsydiarnego kosztami postępowania. Słusznie bowiem podniósł skarżący – a wcześniej w zażaleniu także oskarżyciel subsydiarny – iż czynności procesowe podjęte przez prokuratora w toku postępowania zainicjowanego aktem oskarżenia wniesionym przez oskarżyciela posiłkowego, wskazywały jednoznacznie o jego wstąpieniu „do sprawy” w trybie art. 55 § 4 k.p.k. Zewnętrznym tego wyrazem był złożony przez niego w dniu 11 września 2019 r. do sądu I instancji wniosek o umorzenie postępowania, zaś potwierdzeniem tego udziału było wniesienie zażalenia na wydane w jego toku postanowienie Sądu Rejonowego z dnia 5 listopada 2019 r. W myśl powołanego wyżej przepisu, z chwilą wstąpienia prokuratora do postępowania staje się on oskarżycielem publicznym, zaś postępowanie toczy się wówczas z oskarżenia publicznego.

W związku z powyższym w razie umorzenia postępowania, w sprawie wszczętej na podstawie aktu oskarżenia wniesionego przez oskarżyciela posiłkowego, do której przystąpił prokurator w trybie art. 55 § 4 k.p.k., koszty procesu, stosownie do art. 632 pkt 2 k.p.k., ponosi Skarb Państwa (por. m.in.: postanowienie SN z 26.02.2020 r., I KZ 4/20, OSNKW 2020, nr 6, poz. 21, postanowienie SN z 17.02.2021 r., IV KZ 9/21, LEX nr 3123907).

Mając powyższe na względzie Sąd Najwyższy postanowił, jak na wstępie.